

Sotsiaalmeedia ja jagamine

Osalejad mõtlevad privaatsusele, lähtudes sellest, kuidas nemad veebis infot jagavad ja teistega suhtlevad, eeskätt sotsiaalmeediat kasutades. Nad suudavad selgitada järeleandmisi privaatsuses sotsiaalmeedia kontekstis ja õpivad tõhusalt kasutama privaatsussätteid veebis.

Sotsiaalmeedia kasutamine

Esimene osa

Suhtlus klassiga

Enne seda tegevust pange ruumi eri otstesse nõustumise ja lahkavamusel olemise märgid. Õelge osalejatele, et kui olete väite ette lugenud, peavad nad seisma ühe või teise märgi lähedale, olenevalt sellest, kui tugevalt nad väitesse suhtuvad; osalejad võivad seista ka kahe märgi keskel, kui nad pole kindlad või kõhklevad.

Väidete vahel paluge osalejatel oma seisukohta selgitada ja kaasake rühm lühikesse arutellusse iga teema kohta.

Räägi õpilastele

Loen ette ühe väite. Kui te nõustute sellega sada protsenti, minge märgi juurde, mis tähistab nõustumist. Kui te väitega üldse ei nõustu, minge märgi juurde, mis tähistab mittenõustumist. Kui te pole kindel või ei nõustu täielikult, liikuge keskosa lähedale kohta, mis kujutab teie vaadet kõige paremini.

Mul on konto sotsiaalmeedia platvormis, nagu Facebook, Twitter, Snapchat või Instagram.

Kasutan sotsiaalmeediat iga päev.

Minu sotsiaalmeedia profiil (sotsiaalmeedia platvormis, mida kõige rohkem kasutan) on avalik.

Mul on eri sotsiaalmeedia platvormides, mida kasutan, erinevad sõbrad/jälgijad/kontaktid (ehk erinev vaatajaskond).

Minu põlvkond mõtleb sotsiaalmeedia platvormides jagatavast infost teisiti kui täiskasvanud.

Kasutan teatud tüüpi sisu postitamiseks erinevaid sotsiaalmeedia platvorme.

Sõbrakutse skaala

Esimene osa

Räägi õpilastele

Sotsiaalmeedia platvorm on veebiplatvorm, mida saab kasutada inimestega ühenduse loomiseks ja suhtlemiseks.

Küsi õpilastelt

Millistest sotsiaalmeedia platvormidest teie kuulnud olete?

Teine osa

Suhtlus klassiga

Enne järgmist harjutust pange ruumi eri otstesse nõustumise ja mittenõustumise märgid. Õelge osalejatele, et kui olete väite ette lugenud, peavad nad seisma ühe või teise märgi lähedale, olenevalt sellest, kui tugevalt nad väitesse suhtuvad; osalejad võivad seista ka kahe märgi kestel, kui nad pole kindlad või kõhklevad.

Väidete esitamise vahel kaasake rühma lühikestesse aruteludesse, kasutades küsimusi iga väite all.

Räägi õpilastele

Loen ette ühe väite. Kui te nõustute sellega sada protsenti, minge märgi juurde, mis tähistab nõustumist. Kui te väitega üldse ei nõustu, minge märgi juurde, mis tähistab mittenõustumist. Kui te pole kindel või ei nõustu täielikult, liikuge keskosa lähedale kohta, mis kujutab teie vaadet kõige paremini.

Selles tegevuses mõelge sotsiaalmeedia kontole, mida kõige rohkem kasutate.

Küsi õpilastelt

Minu sotsiaalmeedia profiil on avalik.

1. Kas see muudab seda, kuidas te midagi veebis postitate? Kuidas? Kui ei mõjuta, siis miks?

Minu sotsiaalmeedia profiili näevad ainult sõbrad / inimesed, keda tunnen väga hästi.

1. Miks te sellise otsuse langetasite?

2. Kas postitaksite teistsuguseid asju, kui neid näeksid kõik? Milliseid?

Mul on sotsiaalmeedias sõber/jälgija/kontakt, kellega ma pole päris elus kunagi kohtunud.

1. Miks te selle inimesega sõbraks saite/teida jälgite/temaga ühenduses olete? Kas tegemist oli inimesega, kellega kohtusite veebis, või pole temaga mitte kunagi kohtunud?
2. Kuidas te seda suhet kirjeldaksite?
3. Kuna te suhtlete ainult veebis, siis kas see muudab seda, kuidas te suhtlete? Millised on sellise suhtlusviisi eelised? Millised on võimalikud probleemid?

Küsi õpilastelt

Võtan vastu iga sõbra-/jälgija-/kontaktikutse, mille saan.

1. Millised on sellise lähenemise eelised? Millised on võimalikud probleemid?
2. Kas sõbra-/jälgija/kontaktikutsed on teie privaatsuse suhtes olulised? Kui jah, siis kuidas? Kui ei, siis miks?

Alati uute inimestega kohtudes saadan neile sõbra-/jälgija-/kontaktikutse.

1. Miks on see hea/halb mõte?

Olen kustutanud sõpru/jälgijaid/kontakte.

1. Miks te sellise otsuse langetasite?

Küsi õpilastelt

Olen veebis sõber / jälgin / olen ühenduses oma vanemate/hooldajate või õpetajatega.

1. Kas see muudab seda, kuidas te midagi postitate?
2. Kas täiskasvanud teie elus kommenteerivad seda, mida te veebis postitate?
3. Millised on võimalikud eelised ja/või probleemid, kui olete veebis sõber / jälgite / olete ühenduses oma vanemate/hooldajate või õpetajatega?

Minu profiilil näevad postituste sisu minu sõprade sõbrad/inimesed, kellega ma sotsiaalmeedias otse seotud ei ole.

1. Milliste postituste sisu?

Olen vaadanud ja/või muutnud oma privaatsussätteid.

1. Miks või miks mitte?

2. Kas need privaatsussätted olid selged või segadust tekitavad? Mis muudaks nende sätete vaatamise/muutmise lihtsamaks?

Kui suur on teie võrgustik?

Esimene osa

Räägi õpilastele

Nüüd räägime teie veebivaatajaskonna potentsiaalsest ulatusest sotsiaalmeedias.

Sisu (nt foto, video, tekstipostituse) jagamiseks auditooriumiga on kaks peamist viisi. Esiteks saab sisu jagada vaikevaatajaskonnaga, kelleks võivad olla lihtsalt teie sõbrad / jälgijad / need, kellega olete ühenduses, või see võib hõlmata ka sõprade sõpru. Teiseks saab teie esialgne vaatajaskond jagada sisu oma sõprade / jälgijate / nendega, kellega nad on ühenduses.

Tõenäoliselt saate oma vahetu vaatajaskonna ise valida, kuid palju raskem on kontrollida, kellega teie vaatajaskond sisu edasi jagab / kellele edasi postitab / kellele edasi säutsub.

Küsi õpilastelt

Oletage, et te ei jaga sisu ainult sõprade/jälgijate/ühendatud inimestega, vaid sama sisu jagatakse ka omakorda nende sõprade ja jälgijatega - mitme inimesega te enda arvates postituse sisu jagate?

Teine osa

Suhtlus klassiga

Kirjutage järgmised võrrandid/tulemused tahvlile.

Räägi õpilastele

Arvutame veidi. Kui teil on sotsiaalmeediaplatvormil näiteks kaks sõpra/jälgijat/ühendust ja igal neist on kolm sõpra/jälgijat/ühendust, siis mitu inimest maksimaalselt (mõned sõbrad/jälgijad/ühendused võivad ka kattuda) näevad sisu, mida platvormil jagate?

1. Vastus: $2 + 2 \times 3 = 8$

Kui teil on sotsiaalmeediaplatvormil kümme sõpra/jälgijat/ühendust ja igal neist on kümme sõpra/jälgijat/ühendust, siis mitu inimest maksimaalselt näevad sisu, mida platvormil jagate?

1. Vastus: $10 + 10 \times 10 = 110$

Kui teil on kolmsada sõpra/jälgijat/ühendust ja igal neist on kolmsada sõpra/jälgijat/ühendust, siis mitu inimest maksimaalselt näevad sisu, mida platvormil jagate?

1. Vastus: $300 + 300 \times 300 = 90\,300$

Räägi õpilastele

Need arvutused põhinevad eeldusel, et teie vahetu vaatajaskond jagab sisu oma vahetu vaatajaskonnaga, kuid pärast seda enam sisu edasi ei jagata. Kuid paljudel juhtudel võidakse sisu jagada ka neist kahest vahetust vaatajaskonnast kaugemale.

3. osa

Küsi õpilastelt

Mis tunde tekitab teis teadmine, et nii paljud inimesed, keda te ilmselt ei tunne (võib-olla tunnete mõnda sõprade sõpra), saavad teie tegemiste kohta veebis nii lihtsalt infot? Mis võivad olla selle negatiivsed ja/või positiivsed küljed?

Miks on see oluline?

Kas see muudab seda, mida te veebis jagamisest arvate? Miks või miks mitte?

Veebis jagamine

Arutelu üks

Räägi õpilastele

Võite jagada veebis kavatsatud sihtrühmale mõeldud sisu, aga kui muudate selle avalikuks, võib see pälvida ootamatut tähelepanu.

Veebis jagatud sisu võib hakata sotsiaalmeedias kontrollimatult ja kiiresti levima, nii et seda kopeeritakse ja võimalik, et ka muu sisuga seotakse.

Küsi õpilastelt

Kas keegi oskab tuua näite kontrollimatult levivast sisust?

1. Kui ei oska, paluge mõelda meemidele, remiksidele või populaarsetele videotele, mida osalejad on näinud ja/või oma sõpradega jaganud.

Paaristöö

Suhtlus klassiga

Näidake hiljutist näidet, mis on kooskõlas teie / osalejate kohaliku / piirkondliku kontekstiga, et kontseptsiooni veelgi tugevdada.

Arutelu kaks

Räägi õpilastele

Kontrollimatult leviv sisu võib olla hea, kui soovite oma tööle tähelepanu tõmmata. Kuid soovimatu tähelepanu võib hõlmata ahistamist ja küberkiusamist. Privaatne video, mis lekib või mida teie loata jagatakse, võib teie mainet kahjustada.

Küsi õpilastelt

Tooge näiteid, kuidas võidakse sisu teie kohta veebis jagada kavatsatud sihtrühmast edasi ning kuidas võib see mõjutada teid ja/või teie mainet.

Sotsiaalmeedia platvormide privaatsuse suvandid

Esimene osa

Räägi õpilastele

Oleme rääkinud põhjustest, miks te ei pruugi tahta, et kõik, mida veebis teete, oleks avalik. Nüüd on aeg rääkida sellest, kuidas saame oma privaatsust veebis hallata.

Teine osa

Suhtlus klassiga

Küsimuste vahel arendage teemat, kasutades iga küsimuse all olevaid väiteid.

Räägi õpilastele

Kas on mõistlik määrata eri tüüpi teabele erinevad privaatsussätted?

1. Käsitlege erinevat infot privaatsuse eri tasemetena. Võib-olla soovite jagada fotot oma näost, sautsu teie poliitilistest või religioossetest veendumustest või naljakat videot eri inimestega.

Kuidas on lood eri privaatsussätetega eri inimestele? Kas näiteks teie vanemad/hooldajad ja sõbrad näevad teie sotsiaalmeedia konto(de)l samu asju?

1. Osalejad ei pruugi soovida, et nende pereliikmed saaksid nende postitusi kommenteerida, kuid soovivad näha sõprade reaktsiooni.

Kas lähetsite tagasi ja vaataksite üle kõik postitused, milles teid kunagi märgitud on? Miks või miks mitte?

1. Võib-olla soovite eemaldada piinliku sisu (nt foto teist kehva soenguga, postituse teie kohta, mida te ei soovi jagada).

Teatud sotsiaalmeedia platvormidel, nagu Facebook, on võimalik muuta sätteid nii, et enne oma profiilile ilmumist peate märgitud postituse sisu kinnitama. Kas arvate, et see on hea mõte? Miks või miks mitte?

1. See aitab ära hoida piinliku sisu sidumise teie sotsiaalmeedia kontoga. Kuid see ei takista postituse teinud inimesel jagada seda tema kontol oma sõprade/jälgijate/inimestega, kellega ta ühenduses on.

Miks võiks keegi tahta piirata seda, kes neid vaadata saab? Palun tooge näide.

1. Võib-olla te ei soovi, et võõrad / inimesed, keda te hästi ei tunne oleksid sotsiaalmeedias teie sõbrad / teid jälgiksid / oleksid teiega ühenduses või saadaksid teile soovimatuid sõnumeid.

Kas olete veebis sõber / jälgite / olete ühenduses oma vanemate või hooldajatega? Õpetajatega? Teiste täiskasvanutega?

1. Kas see muudab seda, millist sisu te jagate või kellega te sisu jagate?

Kas vanemad/hooldajad või õpetajad peavad teie profiili nägemiseks olema teie sõbrad / teid jälgima / teiega ühendatud olema?

1. Osalejad peaksid mõtlema sellele, kas nende privaatsussätteid näitavad nende sotsiaalmeedia profiile avalikult. Aidake neil mõelda muudele viisidele, kuidas vanemad/hooldajad või õpetajad võiksid nende profiile näha.

Kuidas on lood erinevate privaatsussätetega erinevatele sotsiaalmeedia platvormidele? Kas Twitteris on teie säutsud avalikud või privaatset? Kui paljud inimesed saavad vaadata teie Snapi lugusid? Kui paljudel inimestel on juurdepääs teie Instagrami voole? Kas teised saavad vaadata teie videoid YouTube'is? Kas inimesed näevad Facebookis teie pilte peale profiilipildi?

1. Kui osalejad seda ei tea, siis öelge neile, et selleks on olemas privaatsussätted.

Kas säutsute oma nime või pseudonüümi all? Miks?

1. Osalejad ei pruugi tahta, et nende pärisnimi oleks avalikult teada. Sellisel juhul võivad nad soovida kasutada pseudonüümi.

Kolmas osa

Suhtlus klassiga

Jagage osalejad paaridesse.

Räägi õpilastele

Me teame, et privaatsussätted võivad olla segadust tekitavad.

Mõelge paarides mõne minutiga välja küsimus või kommentaar privaatsussätete

kohta.

Suhtlus klassiga

Andke osalejatele 5 minutit, et välja mõelda küsimus või kommentaar privaatsussätete kohta. Paluge neil seda kogu rühmaga jagada ja vastake kõikidele esitatud küsimustele. Enne vastamist julgustage teisi osalejaid küsimustele vastama.

Kui saadaval on arvutid või Interneti-ühendusega mobiiliseadmed, näidake veebis, kuidas privaatsussätteid hallata.

Ülesanne

Juhend

Räägi õpilastele

Oleme rääkinud sotsiaalmeedia privaatsusest. Nüüd loome juhendi, mis võiks aidata teistel õppida seda, mida teie just õppisite.

Järgmise 30 minuti jooksul looge üksinda lühike juhend, mis aitaks teistel:

1. mõelda oma sotsiaalmeedia postituste sihtrühmadele;
2. mõelda, mida nad soovivad jagada avalikult ja mida nad soovivad hoida privaatsena ning miks;
3. mõelda, miks nad soovivad üle vaadata ja/või muuta oma sotsiaalmeedia privaatsussätteid;
4. välja mõelda, kuidas nad saaksid määrata eri sisule erinevad privaatsussätted ja miks võiks see olla kasulik.

Juhend võib olla mis tahes vormis. Võite koostada samm-sammulise tekstijuhendi ja vormistada selle kasutusjuhendina, lisades pilte või tabeleid või kasutades mistahes muud viisi, mis võiks teie arvates aidata teistel privaatsussätteid paremini tundma õppida. Olge julgelt loomingulised! Juhendis tehke kindlasti järgmist:

1. näidake lugejatele, kuidas sotsiaalmeedia platvormis vaadata ja muuta privaatsussätteid;
2. andke vastuseid küsimustele privaatsussätete kohta, mis on teie arvates olulised, lähtudes eelnevast rühmaarutelust.

Ülesanne

Julgustage osalejaid valima erinevaid platvorme, et kokku oleks neid kasutatud rohkem. Andke osalejatele ülesande lahendamiseks 30 minutit.